

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:3339

av Robert Hannah m.fl. (L)

med anledning av prop. 2015/16:125 Skuldsanering –
förbättrade möjligheter för överskuldssatta att starta om på
nytt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att betalningsperioden för skuldsanering ska sättas till tre år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tiden för löneutmätning bör beaktas vid bedömningar av betalningsperiod och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsgränser vid bedömningar av det kvalificerade insolvensrekvisitet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vid senaste årsskiftet var nästan 428 000 personer av olika orsaker restförda hos Kronofogden för obetalda skulder. De människor som befinner sig i den värsta situationen har på grund av långvarig överskuldssättning hamnat i en skuldfälla, det vill säga att de saknar rimlig chans att trots ansträngningar kunna bli kvitt sina skulder. Skuldsanering är ett centralt verktyg för att underlätta för dessa så kallade evighetsgäldenärer att komma ur sin situation. Även om reglerna har setts över på senare år är det fortfarande alltför få som får möjlighet till skuldsanering. En reformering av regelverket är därför angelägen och något som Liberalerna har arbetat för under ett antal år.

Den proposition som regeringen nu lägger fram innehåller flera förslag som Liberalerna välkomnar, bland annat om betalningsförmedling och om förenkling av

ansökningsförfarandet. Vi är däremot kritiska till den utformning som regeringen valt att ge andra delar av propositionen.

Till exempel är det olämpligt att regeringen väljer att föreslå olika betalningsperioder för skuldsanering och F-skuldsanering. Medan betalningsperioden för skuldsanering föreslås förbli fem år, med två betalningsfria månader per år och möjlighet till en kortare betalningsplan i särskilda fall, så föreslås betalningsperioden för F-skuldsanering bli tre år utan betalningsfria månader och utan möjlighet att besluta om kortare plan.

Som argument för en kortare betalningsplan nämner regeringen intresset av att en företagare snabbt ska kunna ta itu med sin skuldbörda och kunna komma tillbaka med förnyad kraft. Detta argument för att underlätta för företagsamhet väger enligt regeringens mening uppenbarligen tyngre än intresset för enskilda arbetstagare att kunna bli kvitt sina skulder.

Ur liberalt perspektiv anser vi det lika angeläget att värna företagsamheten som arbetslinjen. Både sociala och principiella argument talar för att det är olämpligt att bevilja skuldsanering med olika betalningsperiod enbart på grund av att den som är föremål för skuldsanering är eller har varit företagare. I det avseendet instämmer vi i den kritik från remissinstanserna som går ut på att betalningsplanen för F-skuldsanering inte ska vara kortare än den som gäller för skuldsanering i allmänhet.

Vår slutsats är att betalningsperioden för skuldsanering bör vara tre år, både för företagare och andra. De farhågor som framförts om att en förkortad betalningsperiod skulle försämra den allmänna betalningsmoralen är inte välgrundade. Det saknas skäl att anta att människor med berätt mod skulle försätta sig i en situation där de på grund av överskuldsättning skulle tvingas göra sig av med alla realiseringsbara tillgångar och därefter leva på existensminimum enbart på grund av att perioden på existensminimum blir tre år i stället för fem. Även ur ett barnperspektiv skulle en betalningsperiod på tre år vara att föredra framför fem år med två betalningsfria månader per år, eftersom den totala tiden där barnets vårdnadshavare befinner sig i skuldsanering då kan kortas.

Med en generellt förkortad betalningsperiod bortfaller i huvudsak de skäl som talar för att införa två betalningsfria månader per år och möjlighet till flexiblare betalningstid. Under förutsättning att betalningsperioden förblir fem år kvarstår däremot argumenten för dessa förändringar. Vad gäller flexiblare betalningstid anser Liberalerna att en väsentlig faktor att beakta vid prövningen bör vara hur länge den skuldsatte haft löneutmätning innan skuldsanering blir aktuell. Personer som haft löneutmätning i flera år bör kunna få sin betalningsperiod förkortad i proportion till detta.

Liberalerna anser att förslaget om en mer nyanserad bedömning av det kvalificerade insolvensrekvisitet är ett steg i rätt riktning. Vi anser dock att resonemangen i propositionen är så restriktivt hållna att det är tveksamt om förändringen kommer att få något reellt genomslag. I motsats till 2012 års skuldsaneringsutredning anser vi att det inte är sannolikt att en prognos som begränsas till ett tidsperspektiv om fem år skulle öppna upp skuldsaneringsinstitutet även för sådana gäldenärer som inte är hopplöst överskuldssatta. Även om det inte är ovanligt att konsumtionskrediter avbetalas under en tid på fem år eller mer, så handlar överskuldssättningsbegreppet också om en bedömning av gäldenärens samtliga omständigheter. Med kvalificerad insolvens avses endast de situationer när gäldenären inte rätteligen kan betala sina skulder och är så skuldssatt att hen med hänsyn till samtliga omständigheter inte heller kan antas ha förmåga att betala dem i framtiden.

I likhet med flera remissinstanser, bland annat Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst samt Riksförbundet Insolvens, anser Liberalerna att det vid bedömningen av kvalificerad insolvens bör finnas tidsgränser att utgå från. Vår utgångspunkt är att den närmaste femårsperioden normalt bör utgöra bedömningsunderlag.

Den lagstiftningsmodell som nu föreslås innebär en särskild lagstiftning för företagare, något som fått ett blandat mottagande från remissinstanserna. Mycket talar för att det enbart kommer att bli före detta företagare med anhöriga som kan komma ifråga för F-skuldsanering, medan de företagare som fortsätter att driva eget företag sannolikt kommer att bli utsatta för konkursansökningar från borgenärerna. Det är också tveksamt hur kreditvärderingen kommer att se ut för en näringsverksamhet som är solvent men där företagaren är kvalificerat insolvent. Liberalerna motsätter sig inte förslaget i denna del, men vill peka på att det sannolikt bara är ett mycket begränsat antal fall där den nya lagstiftningen om F-skuldsanering kommer att kunna tillämpas. En översyn av bestämmelserna om företagsrekonstruktion skulle sannolikt vara mer effektiv. Liberalerna anser därför att utfallet av den nya lagstiftningen bör analyseras noga.

Robert Hannah (L)

Said Abdu (L)

Erik Ullenhag (L)

Tina Acketoft (L)

Emma Carlsson Löfdahl (L)

Christer Nylander (L)

Birgitta Ohlsson (L)